

दोधाराचादनी नगरपालिका कंचनपुरको

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण
(GESI) परीक्षण प्रतिवेदन

२०८१

आयोजक

दोधारा चादनी नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
महिला बालबालिका तथा जेष्ठ नागरिक शाखा
कंचनपुर

परामर्शदाता

अशोक प्रसाद पाण्डेय (लैससास बिज्ञ)
बिष्णुदत्त अवस्थी (पत्रकार)
शुक्लाफाटा म डया प्रा.ली.
कंचनपुर

लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिकरण परीक्षण कार्यक्रम

बिषय सूची

पृष्ठभूमी:	3
१.परीक्षणको महत्व:	4
२. लैङ्गिक बजेट परीक्षणको उद्देश्यहरु	5
३.लैङ्गिक परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरु:	5
४.लैङ्गिक परीक्षणको विधि :	6
क) तयारी चरण :	6
ख) कार्यन्वयन चरण :	6
५.लैङ्गिक परीक्षणका सहभागीहरु	7
६. लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरु	7
७.लैङ्गिक परीक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तिहरु	7
८.लैससास बजेट परीक्षण विधिबाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेसीकारणको अवस्था	7
८.१ परीक्षण पश्चात सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंक	8
८.२. लैङ्गिक परीक्षण नतिजाको माकुरी जालो	9
९.नगरपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	12
सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरु	12
१०. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना	13
११. निश्कर्ष तथा सुझाव:	14
सहजकर्ताको विवरण :	15
अनुसु चहरु	16
(ख) सहभागी विवरण :	37
(ग) फोटोहरु:	38

लैंगिक समानता तथा समाजिक समावेशिकरण परीक्षण कार्यक्रम प्रतिवेदन

पृष्ठभूमी:

नेपालको संविधान २०७२ को प्रस्तावनामा लैङ्गिक विभेद अन्त गरी समानुपातिक, समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्तको आधारमा समतामूलक समाजको निर्माण गर्ने संकल्प गरको छ । नेपालको संविधानको धारा ३८ ले महिलालाई समानवंशीय अधिकार, सुरक्षित मातृत्व, प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धी अधिकार, राज्यका सबै तहमा सहभागी हुने अधिकार, सम्पत्ति तथा पारिवारिक मामिला सम्बन्धी अधिकार, शिक्षा, स्वास्थ्य, रोजगार र सामाजिक सुरक्षामा सकारात्मक विभेदको व्यवस्था गरेको छ । संविधानले महिला विरुद्ध हुने सबैप्रकारका हिंसाजन्य कार्यहरूलाई कानुन बमोजिम दण्डनीय हुने व्यवस्था गरेको छ । सामाजिक न्यायको हकले राज्यका हरेक तहमा समावेशी र समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तका आधारमा जनताको सहभागिताको अधिकार स्थापना गरेको छ । यसै गरी स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ को नगरपालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारको उपदफा (२) (त) मा जेष्ठ नागरिक, अपांगता भएका व्यक्ति र असक्तहरूको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी अन्तर्गत विभिन्न क्रियाकलापहरू संचालन गर्ने अधिकार प्रदान गरेको छ भने दफा २४ उपदफा (२) मा स्थानीय तहले योजना बनाउँदा नेपाल सरकार, प्रदेश सरकारको नीति, लक्ष्य, उद्देश्य, समय सीमा र प्रक्रियासँग अनुकूल हुनेगरी सुशासन, वातावरणमैत्री, बालमैत्री, जलवायु परिवर्तन अनुकूल, विपद् व्यवस्थापन, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तर सम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिनु पर्नेछ भन्ने व्यवस्था उल्लेख गरिएको छ ।

यसैगरी सोही दफाको उपदफा (३) नगरपालिकाले आफ्ना योजना बनाउँदा महिला बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता तथा समाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने खालका योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ भनी उल्लेख गरेको छ भने वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत तथ्यांक अद्यावधिक तथा संरक्षण अन्तर्गत खण्डीकृत तथ्यांक संकलन, विकास कार्य अन्तर्गत बालविवाह, बहु विवाह, लैङ्गिकहिंसा अन्त्य गर्ने आदि व्यवस्था छ ।

स्थानीय तहको योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्दा महिला तथा पिछडिएको वर्गको सहभागितामा जोड, योजना छनौटमा महिला बालबालिका तथा पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने कार्यक्रममा जोड दिदै लैससास प्रवर्धन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

यस सन्दर्भमा संविधानद्वारा प्रदत्त हकहरूको कार्यान्वयन गर्न तथा समानुपातिक समावेशीताका आधारमा राज्य संरचनाका सबै अङ्गहरूमा महिला, दलित, आदिवासी जनजाती, मधेशी, मजदूर, किसान, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, पिछडिएका वर्ग र क्षेत्र सबैलाई सहभागी गराउन संवैधानिक व्यवस्था गरिएको परिप्रेक्ष्यमा सामाजिक विविधता बीचको असमानता, सामाजिक बञ्चितिकरणका कारण सामाजिक समूहको विकास सूचकहरूमा भएको कमजोर अवस्था र सामाजिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक क्षेत्रमा रहेको पहुँचको अन्तरलाई न्यून गर्नु आवश्यक छ ।

१.परीक्षणको महत्व:

नगरपालिकाले वस्ती स्तरबाट योजनाहरूको छनौट देखि हरेक चरणहरूमा लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण अन्तरगत कार्यान्वयन गरिनु पर्ने क्रियाकलापहरूमा थप प्रभावकारिता ल्याउनको लागि पनि लैससास परीक्षणको आवश्यकता रहेको छ । लैससास परीक्षण गरिसकेपछि नगरपालिकाले लैससासको दृष्टिकोणबाट अन्तराल रहेका क्षेत्रको पहिचान गरी विस्तृत कार्य योजना तयार गर्ने छ । उक्त कार्य योजनाले नगरपालिकाबाट सञ्चालन हुने आगामी कार्यक्रमहरूलाई थप लैससास मैत्री बनाउन उल्लेखनीय भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।

लैंगिक समानता तथा समावेशी विकासमा यस प्रकारको परीक्षणको अत्यन्त महत्व रहेको छ । लैङ्गिक समताको सिद्धान्त, समविकासको सिद्धान्त, समावेशीकरणको सिद्धान्त तथा लैङ्गिक उत्तरदायित्वको सिद्धान्तलाई कार्यान्वयनमा उतार्नको लागि पनि लैससास परीक्षणको आवश्यकता रहेको छ । कुनै पनि संस्थाको लक्ष्य, ध्येय, उद्देश्य र कार्यक्रमहरूको लैससास आधारमा सम्बेदनशील छ छैन परीक्षण गरिन्छ । परीक्षण पछि सहभागीतामूलक तरिकाले महिला, आदिवासी जनजाती, अपाङ्ग र पिछडा वर्गको सशक्तिकरण गरी लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण हासिल गर्न यसले सहयोग पुरयाउँछ ।

यसबाट नगरपालिकाको नीति, योजना र कार्यक्रम लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको दृष्टिले सन्तुलन भए नभएको पहिचान हुन्छ र लैंगिक तथा सामाजिक समावेशी रूपमा पालिकालाई सन्तुलित बनाउन सहयोग मिल्छ । यसको साथै यसले विकास प्रकृत्यामा काम गर्दा, विकास कार्यक्रम तय गर्दा, साधन र स्रोतको बाँडफाँड र परिचालनलाई लैंगिक उत्तरदायी र सामाजिक समावेशी बनाउन यसले सहयोग गर्दछ ।

२. लैङ्गिक बजेट परीक्षणको उद्देश्यहरू

यसको मुख्य उद्देश्य लैससास अवधारणा अनुसार यसको प्रयोगलाई सरलीकृत रूपमा स्थानीयकरण गरी दोधारा चादनी नगरपालिकाले गर्ने सम्पूर्ण विकास योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससास उत्तरदायी र दिगो बनाउन आर्थिक श्रोतको सुनिश्चिता, उपलब्धिको समतामूलक वितरण र उपयोगी बनाउने रहेको छ । यसका बिस्तारित उद्देश्यहरू यस प्रकार छन्:

क) लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण मार्फत दोधारा चादनी नगरपालिकाको संस्थागत संरचना र कार्यक्रमहरूमा महिला र सीमान्तकृत समूहहरू लाई समावेशी गरी, लैङ्गिक समानता र सबै जात, जातीको अर्थपूर्ण सहभागिता गराई लैङ्गिक अन्तरहरूको प्रभावलाई सम्बोधन गर्दै लैङ्गिक मूलप्रवाहिकरण र सशक्तिकरण गर्दै लैजाने ।

ख) महिला र सीमान्तकृत समूहहरूलाई समावेश गरी उनीहरूको योजनाबद्ध रूपमा व्यक्तिगत र सामूहिक क्षमता अभिवृद्धि गरी स्थानीय तहको विकास प्रक्रियामा निर्णायक तथा अर्थपूर्ण सहभागिता सुनिश्चित गरी आर्थिक तथा सामाजिक सशक्तिकरण गर्ने ।

ग) पालिकाको सबै कार्यक्रम, योजना र आयोजनाको प्रत्येक चरणमा लैससास दृष्टिकोणबाट अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने र यसलाई संस्थागत गर्दै लैजाने ।

३. लैङ्गिक परीक्षणले समेटने क्षेत्रहरू:

खासगरी लैङ्गिक परीक्षणले महिला र पुरुषविचको भूमिका, सम्बन्ध, स्थान, स्तर, अवसर आदिको लेखाजोखा र महिला पुरुषविच समानता कायम गर्नका लागि तय गरिएको कार्यक्रम र बजेटको विश्लेषण सहित लैङ्गिक समानताका उद्देश्य प्राप्तिका निर्धारण हासिल भयो भएन भनी परीक्षण गर्दछ। यसकोलागी ५ वटा मूल शीर्षकहरू २२ वटा उप-शीर्षकहरू रहेका छन् ती उप-शीर्षकहरूलाई प्रष्ट बनाउनको लागि १०० वटा प्रश्नहरू राखिएको छ र तिनै पत्रको आधारमा अंक दिइएको छ । ५ वटा मूल शीर्षकहरूमा १. नीति कानून योजना २. संस्थागत व्यवस्था ३. सेवा प्रवाह ४. सुशासन तथा उत्तरदायित्व ५. समन्वयन र सम्बन्ध बिस्तार रहेका छन् ।

४.लैङ्गिक परीक्षणको विधि :

क) तयारी चरण :

सर्वप्रथम मिति २०८१/३/१२ गते दोधारा चादनी नगरपालिकामा गइ समन्वय गरी सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन गरियो (जस्तै वार्षिक कार्ययोजना, आवधिक योजना, वार्षिक प्रतिवेदन, आर्थिक प्रतिवेदन, चौमासिक/वार्षिक समिक्षाको प्रतिवेदन, विकास वुलेटिन, जिल्ला नगर प्रोफाइल र विभिन्न समयमा भएका निर्णयहरू)। सन्दर्भ सामाग्रीको अध्ययन पछि लैससासको बारेमा सम्बन्धित सबैलाई जानकारी गराइयो ।

ख) कार्यन्वयन चरण :

मिति २०८१/३/१३ गते बिषयगत शाखाहरू तथा वडा अध्यक्ष संग छलफल र अन्तरबार्ता गरियो। नगरपालिकाबाट सञ्चालन भइरहेका योजनाहरूका उपभोक्ता समितिहरूमा लैगिक संवेदनशीलता कार्यन्वयनको प्रभावकारितालाई सेवाग्राहीहरू संग छलफल गरी अध्ययन गरिएको थियो । त्यसपछि सूचकहरूको बारेमा छलफल गरी अंक दिनेकार्य गरियो । प्रासाङ्कको आधारमा अन्तराल विश्लेषण गर्दै आगामी दिनमा पालिकाले गर्नु पर्ने कामको सूची सहितको कार्य योजना तयार गरियो । लैससास अनुशिक्षण कार्यक्रम दोधारा चादनी नगरपालिका नगरप्रमुख श्री किशोर बहादुर लिम्बुको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको थियो । परीक्षण तथा अभिमुखिकरण कार्यक्रममा नगरपालिका नगर प्रमुख श्री किशोर बहादुर लिम्बु , नगर उप-प्रमुख गंगा जोशी तथा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत श्री गणेश दत्त मिश्रले आफना विचार राख्नुभएको थियो । यसैगरी लैससास विज्ञ तथा सहजकर्ता श्री अशोक प्रसाद पाण्डेय र श्री बिष्णु दत्त अवस्थीले लैससासको प्राप्त नतिजा र कार्य योजनाको महत्वका बारेमा प्रकाश पार्नुभयो । कार्यक्रममा नगर प्रमुख, उप प्रमुख , प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, वडाध्यक्षहरू, कार्यपालिका सदस्यहरू तथा नगरपालिकाका कर्मचारीहरू गरी ४० जनाको महत्वपूर्ण सहभागिता रहेको थियो ।

गोष्ठिमा परीक्षण विधि (सूचकको आधारमा) छलफल गरी अंक दिने कार्य भयो । प्रासाङ्कको आधारमा लैससासको प्रत्येक अंकको आधारमा संस्थाको वर्तमान अवस्था माकुरेजालोमा र ग्राफमा चित्रण गरियो। प्रासाङ्कको आधारमा कर्मचारी र पदाधिकारीहरूको सहभागितामा प्रत्येक क्षेत्रका सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतिमा आंकलन गरियो र अन्तमा सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई कार्य योजना बनाई सो को कार्यन्वयन गर्न वार्षिक बजेट तय गरियो ।

५. लैङ्गिक परीक्षणका सहभागीहरू

लैससास परीक्षण गोष्ठिमा पालिकाका नगरप्रमुख, उप प्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, वडा अध्यक्ष, नगरकार्यपालिका सदस्य, विषयगत शाखा प्रमुख लगायतको उपस्थिति रहेको थियो । सहभागीहरूको विवरण अनुसूचीमा दिइएको छः

६. लैङ्गिक परीक्षणको विश्लेषणका औजारहरू

लैङ्गिकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षण कार्यविधिमा उल्लेख भएअनुसार सहभागीहरूलाई प्रशिक्षण दिने कार्य पश्चात सन्दर्भ सामाग्रीको पुनरावलोकन, अबलोकन, समूह छलफल, परीक्षण विधि (सूचकको आधारमा) छलफल गरी अंक दिने कार्य भयो । प्राप्ताङ्कको आधारमा पालिकाको वर्तमान अवस्था माकुरेजालोमा र ग्राफमा चित्रण गरियो। त्यसपछि संस्थागत अवस्था विश्लेषण (SWOT) गरियो र प्रत्येक क्षेत्रका सबल पक्ष, सुधार गर्नुपर्ने पक्ष, अवसर र चुनौतिमा आंकलन गरियो र अन्तमा सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई कार्य योजना बनाई सो को कार्यन्वयन गर्न समय सीमा निर्धारण गरियो।

७. लैङ्गिक परीक्षणबाट आएका मुख्य प्राप्तिहरू

- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण परीक्षणको बारेमा सबैलाई जानकारी हुनु ।
- आफ्नो पालिकाको समावेशीकरणको अवस्था थाहा पाउनु ।
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा धेरै काम गर्नु पर्ने महशुस हुनु ।
- सुधार गर्नुपर्ने पक्षलाई कार्य योजना बनाई सो को कार्यन्वयन गर्न वार्षिक बजेट तय गर्ने प्रतिबद्धता गरिनु ।

८. लैससास बजेट परीक्षण विधिबाट देखिएका लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्था

- संस्थागत व्यवस्थापन अन्तर्गत लैससास समितिहरू, लैससास नीति, निर्देशिका आदि बनाउनुपर्ने देखिन्छ।
- सेवा प्रवाहमा पछाडी पारिएका बर्गको सेवामा पहुच, प्राथमिकता, सुचनाको प्रभाकरितामा अझै जोड दिनुपर्ने हुन्छ ।

- क्षमता विकासका कार्यक्रम:- लैससास सम्पर्क व्यक्तिको कार्यशर्त , क्षमता विकासका योजना आदि बनाउनुपर्ने देखिन्छ ।
- आर्थिक तथा सामाजिक अवस्था सुधारका नीति, योजना तथा कार्यक्रममा विशेष ध्यान दिई आर्थिक तथा सामाजिक रुपान्तरणको लागि बिशेस जोड दिनुपर्ने देखिन्छ ।
- कतिपय कार्यक्रमहरु सम्पन्न हुने गरेको तर त्यसको सुझाव सहितको बिप्लेशणामक प्रतिवेदन नभएको देखिन्छ ।

८.१ परीक्षण पश्चात सूचकहरुले प्राप्त गरेका अंक

नगरपालिकाको लैंगिक समानता तथा सामाजिक परीक्षण गरिसके पछि प्रमुख ५वटा सुचकहरु, २२ वटा उप-सुचकहरु र १०० वटा सुचकहरुले प्राप्त गरेको अंकलाई विश्लेषण गरी छलफल गरिएको थियो । जम्मा १०० अंकभार रहेको सूचकहरुमा नगरपालिकाले ७८.५ अंक हासिल गरेको छ । परीक्षण पश्चात सूचकहरुले प्राप्त गरेको अंकलाई तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

सूचक र उप-सूचकहरुको अङ्क

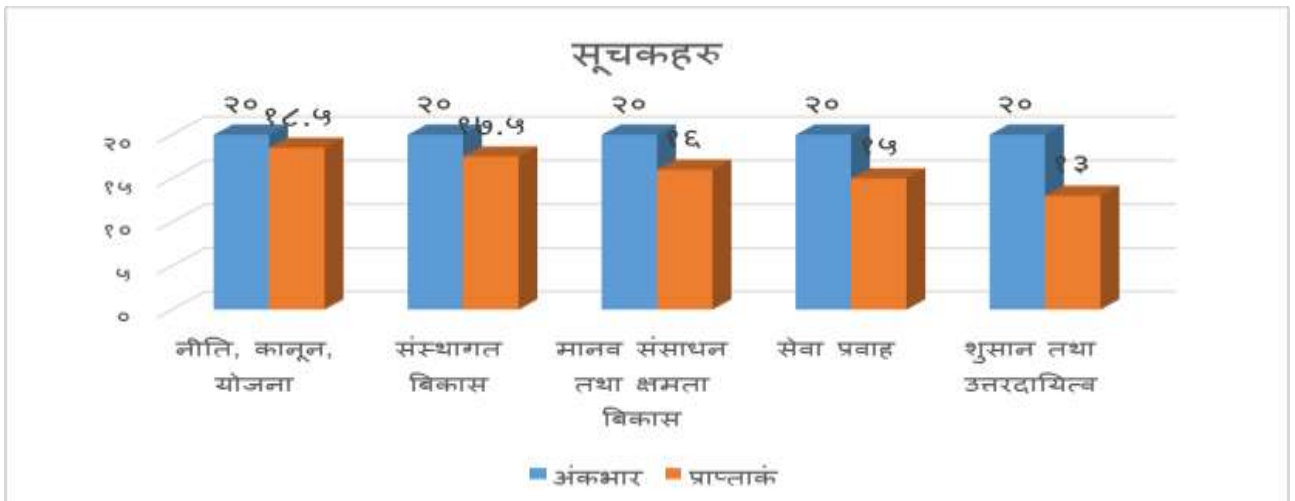
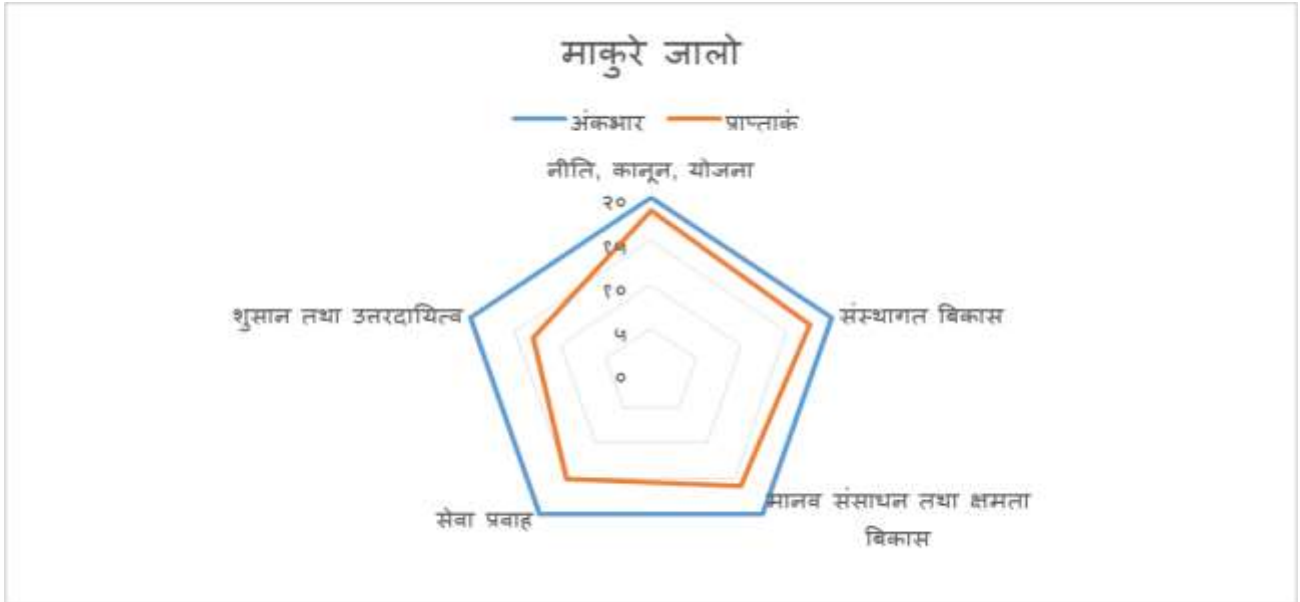
क्र.स.	सूचक र उप- सूचकहरु	पूर्णाङ्क	कुल प्राप्ताङ्क
१	१.१.१ - १.१.८, १.२.१ - १.२.८, १.३.१ - १.३.४	२०	१८.५
२	२.१.१ - २.१.४, २.२.१ - २.२.४, २.३.१ - २.३.४, २.४.१ - २.४.४, २.५.१ - २.५.४	२०	१७.५
३	३.१.१ - ३.१.८, ३.२.१ - ३.२.४, ३.३.१ - ३.३.४, ३.४.१ - ३.४.४	२०	१६
४	४.१.१ - ४.१.४, ४.२.१ - ४.२.४, ४.३.१ - ४.३.४, ४.४.१ - ४.४.४, ४.५.१ - ४.५.४	२०	१५
५	५.१.१ - ५.१.४, ५.२.१ - ५.२.४, ५.३.१ - ५.३.४, ५.४.१ - ५.४.४, ५.५.१ - ५.५.४	२०	१३
	जम्मा	१००	७८.५

लैंगिक समानता तथासामाजिक समावेशीकरण परीक्षण

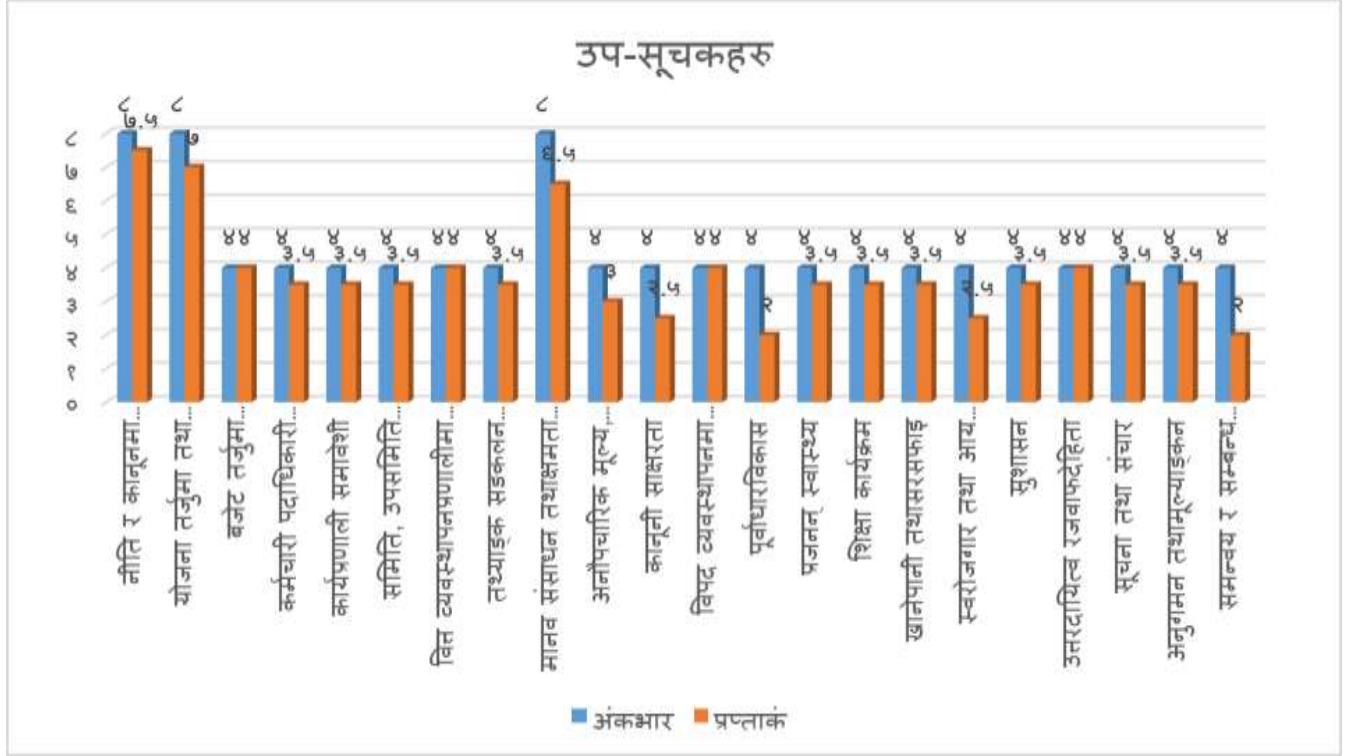
सूचकहरू	अंकभार	प्राप्तांक
नीति, कानून, योजना	२०	१८.५
संस्थागत विकास	२०	१७.५
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास	२०	१६
सेवा प्रवाह	२०	१५
शुसान तथा उत्तरदायित्व	२०	१३
जम्मा	१००	७८.५

८.२. लैङ्गिक परीक्षण नतिजाको माकुरी जालो

दोधारा चादनी नगरपालिकाको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको अवस्थाको लेखाजोखा

	उप कार्यक्षेत्र	अंकभार	प्रसाकं
१	नीति र कानूनमा समावेशिता\ सहभागिता	८	७.५
२	योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन	८	७
३	बजेट तर्जुमा तथाकार्यान्वयन	४	४
४	कर्मचारी पदाधिकारी प्रतिनिधित्व	४	३.५
५	कार्यप्रणाली समावेशी	४	३.५
६	समिति, उपसमिति रकार्यदलमा प्रतिनिधित्व	४	३.५
७	वित्त व्यवस्थापनप्रणालीमा समावेशिता	४	४
८	तथ्याङ्क सडकलन तथाव्यवस्थापन	४	३.५
९	मानव संसाधन तथाक्षमता विकास	८	६.५
१०	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार बिरुद्ध जनचेतना	४	३
११	कानूनी साक्षरता	४	२.५
१२	विपद व्यवस्थापनमा समावेशिता	४	४
१३	पूर्वाधारविकास	४	२
१४	प्रजनन् स्वास्थ्य	४	३.५
१५	शिक्षा कार्यक्रम	४	३.५
१६	खानेपानी तथासरसफाइ	४	३.५
१७	स्वरोजगार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्थापन	४	२.५
१८	सुशासन	४	३.५
१९	उत्तरदायित्व रजवाफदेहिता	४	४
२०	सूचना तथा संचार	४	३.५
२१	अनुगमन तथामूल्याङ्कन	४	३.५
२२	समन्वय र सम्बन्ध बिस्तार	४	२
	जम्मा	१००	७८.५

९.नगरपालिकामा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

सबल पक्ष र सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू

मूल शीर्षक	सबल पक्षहरू	सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू	अवसर	चुनौति
नीति, कानून, योजना	कतिपय नीति, कानून तथा योजना निर्माण भैसकेको र भइरहेको अवस्था छ .	# योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं लक्षित समुहहरूको छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने नगरिएको ।	आवश्यक कानून बनाउने अधिकार पालिका संग रहेको तथा परामर्शदाताको सहयोग लिन सकिने	बजेट व्यवस्थापन
संस्थागत व्यवस्था	# स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक हिंसा विरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि छुट्टै कोष स्थापना भएको ।	# स्थानीय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा स्थानीय सरकारले गठन गर्ने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितकरणमा परेको समुदायको हितहुने गरी विश्लेषण गरी नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिनुपर्ने ।	कार्यक्रमहरूको अनुगमन र समीक्षा सम्बन्धी कार्यमा जाने समिति, उपसमिति र कार्यदलहरूलाई विश्लेषण सहितको नीतिगत र कार्यगत सुझाव दिनुपर्ने व्यवस्था मिलाउन सकिने ।	बजेट व्यवस्थापन
मानव संसाधन तथाक्षमता विकास	# स्थानीय सरकारका पदाधिकारी/कर्मचारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी तालिम लिएको ।	# महिला विकासकालागि भएका वेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाह्यवटा प्रतिवद्धताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदाधिकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिनुपर्ने । # कार्यपालिका सदस्यहरू, सभाका सदस्यहरू र पालिकाका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत लगायत सबै शाखा प्रमुखहरूलाई कानूनको मस्यौदा तर्जुमा सम्बन्धी प्रक्रिया र समाधान गर्नु पर्ने मूल समस्या तथा सवाल लगायत मुख्य विषयवस्तुका सम्बन्धमा अभिमुखीकरण नभएको ।	गर्न सकिने	बजेट व्यवस्थापन
सेवा प्रवाह	परिवार नियोजन, मातृ शिशु कल्याण, विस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शिक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएको ।	महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन गरिए पनि गर्भवती महिलालाई गर्भ जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी जानकारी पर्याप्त नभएको ।	गर्भवती महिलालाई गर्भ जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी जानकारी दिन सकिने	जनशक्तिको परिचालन तथा बजेट व्यवस्थापन
सुशासन तथा	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह,	लैङ्गिक समानता तथा समावेशी	सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत	बजेट

उत्तरदायित्व	विकास निर्माण र स्थानीय शासनका बिषयमा कार्यपालिका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अधिकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको ।	विकासको लागि विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूबीच कार्यगत संयन्त्र (संजाल) गठन नगरेको । स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथासामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्ने नगरिएको ।	संयन्त्र (संजाल) गठन गर्न सकिने । . स्थानीयसरकारले संचालन गरेका कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याङ्कन गर्दा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी विकासका कार्यक्रमको संचालनबाट सरोकारवालालाई पुगेको लाभ, असर र प्रभाव विश्लेषण गर्न सकिने	व्यवस्थापन
--------------	--	---	---	------------

१०. लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशी विकास कार्ययोजना

क्रियाकलाप सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी					समयावधि	थप दायित्व पर्ने / नपर्ने	
मूल शिसक	क्रियाकलाप अनुसूची अनुसार	पहलकर्ता	निर्णयकर्ता	कार्यान्वयन कर्ता	कहिले	पर्ने	नपर्ने
नीति, कानून र योजना २०	१.१.५	विधायन समिति	का.पा /न.सभा	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौमासिक	बजेट	
	१.२.१	जेशी सम्पर्क व्यक्ति	का.पा /न.सभा	सम्बन्धित शाखा	पहिलो चौमासिक	बजेट	
	१.२.५	जेशी सम्पर्क व्यक्ति	का.पा /न.सभा	सम्बन्धित शाखा	पहिलो चौमासिक	बजेट	
संस्थागत व्यवस्था २०	२.१.१.	विधायन समिति	का.पा /न.सभा	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौमासिक	बजेट	
	२.२.४	विधायन समिति	का.पा /न.सभा	सम्बन्धित शाखा	तेस्रो चौमासिक	बजेट	
	२.३.३	प्रशासन शाखा	का.पा /न.सभा	सम्बन्धित शाखा	तेस्रो चौमासिक	बजेट	
	२.५.३	प्रशासन शाखा	का.पा /न.सभा	सम्बन्धित शाखा	तेस्रो चौमासिक	बजेट	
मानव संसाधन तथा क्षमता विकास २०	३.१.१.	प्रशासन शाखा	प्र.प्र.अ.	प्रशासन शाखा	तेस्रो चौ.	बजेट	
	३.१.६	प्रशासन शाखा	प्र.प्र.अ.	सम्बन्धित शाखा	तेस्रो चौमासिक	बजेट	
	३.१.८.	प्रशासन शाखा	प्र.प्र.अ.	सम्बन्धित शाखा	तेस्रो चौमासिक	बजेट	
	३.२.२.	प्रशासन शाखा	प्र.प्र.अ.	सम्बन्धित शाखा	तेस्रो चौमासिक	बजेट	
	३.३.१	सम्बन्धित शाखा	प्र.प्र.अ.	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौ	बजेट	
	३.३.२	सम्बन्धित शाखा	प्र.प्र.अ.	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौ	बजेट	

सेवा प्रवाह २०	४.१.१	सम्बन्धित शाखा	का.पा.	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौ	बजेट	
	४.१.२.	सम्बन्धित शाखा	का.पा.	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौ	बजेट	
	४.१.३	सम्बन्धित शाखा	का.पा.	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौ	बजेट	
	४.१.४	सम्बन्धित शाखा	का.पा.	सम्बन्धित शाखा	दोश्रो चौ	बजेट	
सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	५.१.३	महिला शाखा	प्र.प्र.अ.	महिला शाखा	दोश्रो चौ	बजेट	
	५.४.२	योजना शाखा	प्र.प्र.अ./का.पा.	योजना शाखा	प्रतेक चौ	बजेट	
	५.५.२	विधायन समिति	प्र.प्र.अ./का.पा.	सम्बन्धित शाखा	चौथो चौमासिक	बजेट	
	५.५.३	विधायन समिति	प्र.प्र.अ./का.पा.	सम्बन्धित शाखा	चौथो चौमासिक	बजेट	
	५.५.४	प्र.प्र.अ.	प्र.प्र.अ./का.पा.	सम्बन्धित शाखा	चौथो चौमासिक	बजेट	

११. निश्कर्ष तथा सुझावः

तपसिलका बुदाहरुमा विशेष ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ :-

१.२.१. पालिकाको आवधिक योजना र वार्षिक विकास योजनामा लैगिक तथा समावेशी विकासको लागि नीति रणनीति र कार्यक्रमहरु र त्यसको मापन योग्य लक्ष्य किटान गर्नुपर्ने।

१.२.५.पालिकाले योजना तर्जुमा गर्दा महिला र पुरुष तथा लक्षित वर्गको छुट्टा छुट्टै अवस्था विश्लेषण गरेर गर्ने अभ्यास गर्नुपर्ने ।

१.२.६. दीगो विकास लक्ष्य ५ लाई स्थानीयकरण गर्ने र सोही अनुसार बजेट छुट्याउने बानीको विकास गर्नुपर्ने ।

१.३.४.पालिकाको वार्षिक विकास कार्यक्रममा लक्षित समूहको लागि निश्चित प्रतिशत बजेट छुट्याइ कार्यक्रम नगरेको ब्लाङ्केट एप्रोजमा छुट्याउने गरेको पाइयो।

२.५.२.पालिकाले वडा तथा वस्तीस्तरका समुदायको आधारभूत र खण्डीकृत सूचना र तथ्यांक संकलनलाई छुट्टाछुट्टै अध्यावधिक गर्ने गर्नुपर्ने ।

➤ महिला हक हित र बेइजिङ्ग घोषणा पत्रले समेटेका १२ वटा विषयमा तोकेरै कार्यक्रम संचालन गर्नुपर्ने ।

३.३.४. पालिकाले महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचित भएका जनप्रतिनिधि र कार्यरत कर्मचारीहरूलाई नेपालको संविधान,स्थानीय सरकार संचालन ऐन,अन्तर सरकार वित्त व्यवस्थापन ऐन् कर्मचारी समन्वय ऐन्, मुलुकी संहिता ऐन् विषयगत कानूनहरूको जानकारी आंशिकरूपमा गरेको ।

४.५.४. गरिब तथा लक्षित समूहको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथ मुल्यमा सहकारी पसलहरू संचालन नभएकोले सहकारी शाखा मार्फत यस्तो व्यवस्था भए राम्रो ।

५.२.१. पालिकाले नियमित रूपमा कार्यक्रमहरूको जानकारी पत्रकार सम्मेलन मार्फत गर्नुपर्ने ।

५.५.३.महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन सम्बन्धी महासन्धी सिड, संयुक्त राष्ट्रसंघको सुरक्षा परिषदको निर्णय नं. १३२५ र १८२० का लागि कार्यक्रम संचालन आंशिक रूपमा भएको ।

नोट: माथिका शुझावहरू कार्यान्वयन गर्नकोलागी अनुरोध गर्दछौ ।

सहजकर्ताको विवरण :

क्र.स.	नाम	कार्यालय संस्था वा ठेगाना	पद	सम्पर्क नम्बर
१	अशोक प्रसाद पाण्डेय	भीमदत्त न.पा. -३	लैससास विज्ञ	९८४८७२२८४५
२	बिष्णु दत्त अवस्थी	शुक्लाफाटा मिडिया प्रा.लि.	स्वतन्त्र विज्ञ	९८५८७५३२१५

अनुसु चहरु

ता लका १: लै गक समानता र सामाजिक समावेशीकरणको मूल्याङ्कनका सूचक र मापनका अवस्थाहरू

नोट: मूल्याङ्कन गर्दा राम्रो अवस्थालाई १ अंक, मध्यम अवस्थालाई ०.५ अंक र अति कमजोर अवस्थालाई ० अंक दिनु पर्नेछ । तल दिएको '०.५', र '०' अंक पाउने अवस्था र सो को प्रमाणीकरणको आधार राखिएको छ । यी सूचकमा गरिने मूल्याङ्कन सामुहिक मूल्याङ्कन छलफल गरी सोको अवस्थाबारे सहमतिमा अंक प्रदान गर्नु पर्नेछ ।

सं	मूल विषय	सहायक विषय	अङ्क	सूचक नं	सूचक	सूचक को अङ्क	प्राप्ताङ्क	१ अंक आउने अवस्था	०.५ अंक आउने अवस्था	० अंक आउने अवस्था
१	नीति, कानून, योजना २०	नीति र कानूनसमावेशी शता सहभा गता	८	१.१.१	स्थानीय तहको नीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोली निर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससास दृष्टिकोणले भएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी र सहभा गतामूलक हुने गरे । नगरेको	०-१	१	स्थानीय तहकोनीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससासदृष्टिकोणलेभएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन समावेशी रसहभा गतामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहकोनीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षा, मस्यौदाको विषयवस्तु र शब्द चयन आँ सक रुपमामात्र समावेशी रसहभा गतामूलक हुने गरेको	स्थानीय तहकोनीति तथा कानूनको मस्यौदा तयार गर्ने कार्यदेशमा लैससासको दृष्टिले सम्पादन गर्ने गरी कार्यटोलीनिर्माण, पूर्व दस्तावेजको समीक्षागर्दा लैससासदृष्टिकोणलेभएको, मस्यौदाको विषयवस्तु र समावेशी शब्द चयन रसहभा गतामूलक हुने गरेको
२			१.१.२	स्थानीय सरकारले आफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगा ड लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरे । नगरेको	०-१	१	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगा ड लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगा ड लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे आँ सक रुपमा मात्र लेखाजोखा गर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेआफ्ना नीति, कानून, योजना जारी गर्नु भन्दा अगा ड लैससासको दृष्टिले उपयुक्त भएनभएको बारे लेखाजोखा गर्ने नगरेको	
३			१.१.३	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशी वकास (स्थानीय कानून, नीति, आव धक र बा र्षक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू समावेश भए । नभएको	०-१	१	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशी वकास (स्थानीय कानून, नीति, आव धक र बा र्षक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू समावेश भएको	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशी वकास (स्थानीय कानून, नीति, आव धक र बा र्षक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू आँ सक रुपमामात्र समावेश भएको	स्थानीय सरकारकोनीति र योजनामा लैङ् गक समानता तथा सामाजिक समावेशी वकास (स्थानीय कानून, नीति, आव र बा र्षक योजनामा भएका नीतिहरू) सम्वन्धी कुराहरू समावेश नभएको	
४			१.१.४	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको सम वकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ् गक परीक्षण तथा सामाजिक वभेद अन्त्य गर्ने सम्वन्धी अलग्गै नीतिहरू छन । छैनन्? (स्थानीय ऐन, कानून, कार्य व ध, निर्दे शकामा खास व्यवस्था गरिएको वा नगरिएको)	०-१	०.५	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको सम वकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ् गक परीक्षण तथा सामाजिक वभेद अन्त्य गर्नेसम्वन्धी अलग्गै नीति भएको र यस्तो नीति स्थानीय ऐन, कानून, कार्य व ध, निर्दे शकामा समावेश गरिएको	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको सम वकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ् गक परीक्षण तथा सामाजिक वभेद अन्त्य गर्नेसम्वन्धी अलग्गै भएको तर स्थानीय ऐन, कानून, कार्य व ध, निर्दे शकामा समावेश नगरिएको	स्थानीय सरकारकोमहिला र पुरुषको सम वकास तथा सामाजिक समावेशीकरण र लैङ् गक परीक्षण तथा सामाजिक वभेद अन्त्य गर्नेसम्वन्धी नीति नभएको र स्थानीय ऐन, कानून, कार्य व ध, निर्दे शकामा समेत कुनै खास व्यवस्था नगरिएको	

११			१.२.३	स्थानीय सरकारको योजना सूची ल क्षत समूहहरूको सक्रीय सहभा गतामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथ मकीकरणमा पर्नेगरे । नगरेको (योजना तर्जुमा गर्दा गाउँ, वस्तीस्तरबाट आएका योजना कार्यकमहरूलाई समेटे नसमेटेको परीक्षण)	०-१	१	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाटयोजना सूची संकलन गर्दा ल क्षत समूहहरूको सक्रीय सहभा गतामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका योजना प्राथ मकीकरणमा पर्नेगरेको ।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाटयोजना सूची संकलन गर्दा केही मात्र ल क्षत समूहको सक्रीय सहभा गतामा तयार हुने र उनीहरूले छनौट गरेका केही योजनामात्र प्राथ मकीकरणमा पर्नेगरेको ।	स्थानीय सरकारले गाउँ, वस्तीस्तरबाटयोजना सूची संकलन गर्दा ल क्षत समूहको सक्रीय सहभा गतामा तयार हुने नगरे उनीहरूले माग गरेका योजना सामान्यतया प्राथ मकता नपाए गरेको ।
१२			१.२.४	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने वषयमा छलफल भए । नभएको ?	०-१	१	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकता पहिचान र परिपूर्ति गर्ने वषयमा छलफल भएको	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने वषयमा सामान्य छलफल भएको	योजना तर्जुमागर्दा महिला तथा बञ्चितकरणमा परेका समूहहरूको व्यावहारिक र रणनीतिक आवश्यकतापहिचान र परिपूर्ति गर्ने वषयमा छलफल नभएको
१३			१.२.५	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं ल क्षत समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था वश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिए । नगरिएको (तयारी प्रतिवेदन)	०-१	०.५	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं ल क्षत समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था वश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय गर्ने गरिएको	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं ल क्षत समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था वश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसार केही कार्यक्रम तय हुने गरेको	योजना तर्जुमागर्दा महिला र पुरुष एवं ल क्षत समूहहरू को छुट्टा छुट्टै अवस्था वश्लेषणको आधारमा आवश्यकता पहिचान गरी सो अनुसारको कार्यक्रम तय नगरिएको
१४			१.२.६	स्थानीय सरकारले दीगो वकासका लक्ष्यहरू वश्लेष गरेर लक्ष्य ५ लैङ् गक समानता प्राप्त गर्ने वषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट वनियोजन हुने गरे । नगरेको	०-१	१	स्थानीय सरकारलेदीगो वकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ् गक समानता प्राप्त गर्ने वषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसारको बजेट वनियोजनगर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेदीगो वकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ् गक समानता प्राप्त गर्ने वषयलाई स्थानीयकरण गरी सो अनुसार केही कार्यक्रमहरूमा बजेट वनियोजनगर्ने गरेको	स्थानीय सरकारलेदीगो वकासका लक्ष्यहरूमध्ये लक्ष्य ५ लैङ् गक समानताप्राप्त गर्ने वषयलाई स्थानीयकरण नगरेको बजेट वनियोजनपनि गर्नेनगरेको
१५			१.२.७	स्थानीय तहकायोजना महिला, बालबा लका तथा पछ डएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्ने गरी बने । नबनेको	०-१	१	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबा लका तथा पछ डएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीबनेको	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबा लका तथा पछ डएको वर्ग, क्षेत्र र समुदायलाई स मत रूपमा प्रत्यक्ष लाभर केही अप्रत्यक्ष लाभ पुग्नेगरीबनेको	स्थानीय तहकायोजनाले महिला, बालबा लका तथा पछ डएको क्षेत्र र समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभपुग्नेगरीनबनेको
१६			१.२.८	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता स मतिहरूमा ल क्षत समुहका प्रतिनि ध सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूको सहभा गता भए । नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिए । नदिएको	०-१	१	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता स मतिहरूमा ल क्षत समुहका प्रतिनि ध सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभा गता भएको, मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिएको	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता स मतिहरूमा ल क्षत समुहका प्रतिनि ध सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभा गता गर्ने र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी दिने नीति लएको	स्थानीय सरकारका उपभोक्ता स मतिहरूमा ल क्षत समुहका प्रतिनि ध सहित कम्तिमा ४०% महिलाहरूकोसहभा गता नभएको र मुख्य कार्यकारी पदमध्ये कुनै एकमा जिम्मेवारी पनि नदिएको

२३			२.१.३	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत दिने गरेको । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेको कार्यटोली वा शाखा मार्फत सेवा दिने गरेको ।	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको जनप्रतिनिधि समावेश गरेको कार्यटोली मार्फत दिने गरेको ।	स्थानीय सरकारले महिला तथा विशेष समुदायलाई विशेष सेवा प्रदान गर्दा सम्बन्धित समुदायको भाषा, संस्कृति र रहन सहन बुझ्नेको कर्मचारी वा जनप्रतिनिधि समेत समावेश गरेर सेवा दिने नगरेको ।
२४			२.१.४	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभावको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक वभेदको नीति लएको । न लएको	०-१	१	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभावको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक वभेदको नीति लएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभावको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर हुनेगरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई समेत सेवा प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक वभेदको नीति लएको ।	जनप्रतिनिधिहरू तथा कर्मचारीहरूलाई कुनै क्षमता अभावको अवसर प्रदान गर्दा सबैलाई समान अवसर पाउने गरी र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रभाग प्राप्त हुनेगरी सकारात्मक वभेदको नीति नरहेको ।
२५	कार्यप्रणाली समावेशी	४	२.२.१	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति छ । छैन ?	०-१	१	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति रहेको ।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति भएपनि कार्यान्वयनमा नरहेको ।	महिला र पुरुषबीचको असमानता हटाउन तथा सामाजिक समावेशीकरण बढाउनको लागि स्थानीय तहको निश्चित कार्यनीति नरहेको ।
२६			२.२.२	स्थानीय सरकारमालैङ्गक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था छ।छैन ? (लैङ्गक विकास डेस्क वा लैङ्गकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी कटान सहित गरिएनगरिएको)	०-१	१	स्थानीय सरकारमालैङ्गक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गक विकास डेस्क वा लैङ्गकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी कटान सहित रहेको)	स्थानीय सरकारमालैङ्गक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गक विकास डेस्क वा लैङ्गकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था कार्यशर्त र जिम्मेवारी कटान सहित रहेको) तर कार्यान्वयनमा नरहेको	स्थानीय सरकारमालैङ्गक विकास हेर्ने इकाईको व्यवस्था रहेको (लैङ्गक विकास डेस्क वा लैङ्गकसमानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समिति वा यस्तै कुनै संरचनाकोव्यवस्था नगरिएको) ।
२७			२.२.३	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने कुनै पनि प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागि गआचार संहिता बनाएर लागु गरिएको छ । छैन ?	०-१	१	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने सबै प्रकारको दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रणको लागि गआचार संहिता बनाएर लागु गरिएको ।	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव र महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी आचार संहिता रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीयसरकारबाट कार्यालयमा हुन सक्ने दुर्व्यवहार, भेदभाव महिलाहिंसा नियन्त्रण सम्बन्धी आचार संहिता केही पनि नरहेको ।

३२			२.३.४	स्थानीय सरकारले गठन गर्ने स मति, उपस मति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको कार्यान्वयन हुने गरे नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने स मति, उपस मति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको प्रायः कार्यान्वयन हुने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने स मति, उपस मति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको कार्यान्वयन कहिले काहीँमात्र हुने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेगठन गर्ने स मति, उपस मति र कार्यदलहरूले महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोहितहुने गरी दिइएका नीतिगत र कार्यगत सुझावहरूको कार्यान्वयन हुने नगरेको ।
३३	वत्त व्यवस्थापनप्रणालीमा समावेशता	४	२.४.१	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक बिरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि बाषक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गरिएको । नगरिएको ?	०-१	१	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक बिरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि बाषक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना भएको ।	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक बिरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि बाषक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना गर्ने निर्णय भएको तर कार्यान्वयननभएको ।	स्थानीय तहमा महिला विकास, लैङ्गिक बिरुद्ध, महिला सीप विकास, नेतृत्व विकास तथा क्षमता अभिवृद्धि जस्ता विषयमा स्रोत व्यवस्थापनका लागि बाषक आर्थिक ऐनमा उल्लेखगरी छुट्टै कोष स्थापना नभएको ।
३४			२.४.२	के आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएको छ ? उनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको छ ?	०-१	१	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोतथाउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको।	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था भएकोतरउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको।	आदिवासीजनजाति, दलित अन्य लक्षित समुहका महिलाहरूको विकास र सशक्तिकरणको लागि वजेटको व्यवस्था तथाउनीहरूको आवश्यकता अनुसार कार्यक्रम तर्जुमा नभएको।
३५			२.४.३	के स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको आवश्यक मानवीय श्रोतहरू ला ग वजेटको व्यवस्थाभएको छ ? सो अनुसार कार्यक्रम पहिचानगरिएको छ ?	०-१	१	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको आवश्यक मानवीय श्रोतहरू ला ग वजेटको व्यवस्थाभएको तथासो अनुसार कार्यक्रम पहिचानगरिएको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको आवश्यक मानवीय श्रोतहरू ला ग वजेटको व्यवस्थाभएको तरसो अनुसार कार्यक्रम पहिचाननगरिएको।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक डेस्कको विकासको आवश्यक मानवीय श्रोतहरू ला ग वजेटको कार्यक्रम प्रवन्ध नै नभएको ।
३६			२.४.४	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचनाप्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे । नगरेको र कम्प्युटरकृत लेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने वा नदिने गरेको ।	०-१	१	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गर्ने गरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था गरे पनि कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना दिने नगरेको ।	स्थानीयसरकारले समावेशी सूचना प्रणाली व्यवस्थापन गर्न बजेटको व्यवस्था नगरेको र कम्प्युटरकृतलेखा प्रणालीले समावेशी क्षेत्रमा भएको बजेट तथा खर्च सम्वन्धी सूचना पनि नदिने गरेको ।

३७		तथ्याङ्क सडकलन तथाव्यवस्थापन	४	२.५.१	के स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत खण्डकृत सूचना।तथ्याँक संकलनतथा अध्याव धक गर्ने गरेको छ ? (लङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) (गाऊं।नगर प्रोफाईल)	०-१	१	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका(लङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डकृत सूचना।तथ्याँक संकलनगर्ने गरेको र खण्डीकृत तथ्याँकको समय समयमा अध्याव धकगर्ने गरेको छ ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका(लङ्ग, उमेर, जात, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डकृत सूचना।तथ्याँक संकलनगर्ने गरेको तर खण्डीकृत तथ्याँकको अध्याव धकनगरेको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका(लङ्ग, उमेर, र आर्थिक स्थिति आदि) समावेश भएको आधारभूत खण्डकृत सूचना।तथ्याँक संकलनपनि नगरेको ।
३८				२.५.२	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गर । नगरेको (गाऊं।नगरप्रोफाईल)	०-१	१	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरी छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान गरेको तर छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन नगरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका समुदायस्तरका आधारभूत सूचना।तथ्याँक संकलन गर्दा बेरोजगार तथागरिबको पहिचान नभएकोले छुट्टाछुट्टै नक्साङ्कन गर्ने नगरेको
३९				२.५.३	के स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्व चत्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याँक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय वकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको छ ?	०-१	०.५	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्व चत्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याँक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय वकास योजना तर्जुमा गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्व चत्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याँक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय वकास योजना तर्जुमा गर्ने नीति बनाएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीयसरकारले आफ्नो पार्श्व चत्रमा आधारित खण्डीकृत तथ्याँक र सूचनालाई आधार मानिस्थानीय वकास योजना तर्जुमा गर्ने नगरेको ।
४०				२.५.४	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अ भलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्याव धक गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अ भलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्याव धक गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अ भलेख व्यवस्थापन गरेपनि तथ्याँक अध्याव धक नगरेको ।	स्थानीय सरकारलेआफ्नो क्षेत्रका सामाजिक सुरक्षा पाउनेहरू र पञ्जिकरणको अ भलेख व्यवस्थापन तथातथ्याँक अध्याव धक गर्ने नगरेको ।
४१	मानव संसाधन तथा क्षमता वकास २०	मानव संसाधन तथाक्षमता वकास	८	३.१.१	लैङ्ग गक तथासमावेशी वकासको ला ग क्षमता वकास कार्ययोजना तयार गरे नगरेको र छुट्टै शर्षकमा बजेट वनियोजन भए । नभएको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्य व ध स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा आए । नआएको ?	०-१	०.५	लैङ्ग गक तथासमावेशी वकासको ला ग क्षमता वकास कार्ययोजना तयार गरी छुट्टै शर्षकमा बजेट वनियोजन हुने गरेको र यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्य व ध स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।	लैङ्ग गक तथासमावेशी वकासको ला ग क्षमता वकास कार्ययोजना तयार भएपनि छुट्टै शर्षकमा बजेट वनियोजन हुने नगरेको तथा यस्ता कार्यमा भए गरेको खर्च गर्ने कार्य व ध स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको	लैङ्ग गक तथासमावेशी वकासको ला ग क्षमता वकास कार्ययोजना तयार नगरेको, छुट्टै शर्षकमा बजेट वनियोजन हुने नगरेको यस्तो रकम खर्च गर्ने कार्य व ध समेत स्वीकृत भइ कार्यान्वयनमा नआएको ।

४२			३.१.२	स्थानीय सरकारका पदा धकारी।कर्मचारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी ता लम लएका छन् वा छैनन् र ता लम कार्यकममा ल क्षत समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभा गता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको थयो वा थएन ?	०-१	१	स्थानीय सरकारकापदा धकारी।कर्मचारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी ता लम लएको र ता लम कार्यकममा ल क्षत समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभा गता र उपस्थिति सुनिश्चितता गरिएको ।	स्थानीय सरकारकापदा धकारी।कर्मचारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी ता लम लए पनि ता लम कार्यकममा ल क्षत समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभा गता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको ।	स्थानीय सरकारकासबै पदा धकारी।कर्मचारीहरूले लैङ्गिक तथा समावेशी विकास, लैंगिक हिंसा सम्बन्धी ता लम न लए ता लम कार्यकममा ल क्षत समूह तथा अन्य सबै महिला र पुरुषको समानसहभा गता र उपस्थिति सुनिश्चितता नगरिएको ।
४३			३.१.३	ता लमका वषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र ता लमको गुणस्तर, सेवा सु वधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लने गरिएको छ । छैन ?	०-१	१	ता लमका वषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग तथा महिलाका आवश्यकतासमेटिएको र ता लमको गुणस्तर, सेवा सु वधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लने गरिएको ।	ता लमका वषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग र महिलाका आवश्यकतासमेटिए पनि ता लमको गुणस्तर, सेवा सु वधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण लने नगरिएको ।	ता लमका वषयवस्तुको प्रस्तुतीकरणमा लैङ्गिक सम्बेदनशील भाषाको प्रयोग नगरेको, महिलाका आवश्यकतापनि नसमेटिएको ता लमको गुणस्तर, सेवा सु वधा सम्बन्धमा पृष्ठपोषण समेत नगरिएको ।
४४			३.१.४	महिला तथा ल क्षत समुहका पदा धकारीहरूको क्षमता अ भवृद् धका ला ग निर्दिष्ट कार्यक्रमहरू (प्राबि धक ता लम, क्षमता विकास, नेतृत्व विकासको ता लम, भ्रमण) छन । छैनन् ? सो अनुसारको वजेट वनियोजन गरिएको छ । छैन ?	०-१	१	महिला तथा ल क्षत समुहका पदा धकारीहरूको क्षमता अ भवृद् धका ला ग निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूरहेका र सो अनुसारको वजेट वनियोजन हुने गरेको ।	महिला तथा ल क्षत समुहका पदा धकारीहरूको क्षमता अ भवृद् धका ला ग निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूभएपनिसो अनुसारको वजेट वनियोजन हुने नगरेको ।	महिला तथा ल क्षत समुहका पदा धकारीहरूको क्षमता अ भवृद् धका ला ग निर्दिष्ट कार्यक्रमहरूर सो अनुसार वजेट वनियोजन हुने नगरेको ।
४५			३.१.५	के स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी ता लम दिन तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत छन् ? (वषयगत ता लमप्राप्त जनशक्ति संख्या)	०-१	१	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी ता लम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने यथेष्ट मानवीय श्रोत रहेको ।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशी सम्बन्धी ता लम दिन तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न सक्ने केही मानवीय श्रोत रहेको ।	स्थानीयसरकारमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक सम्बन्धी ता लम दिने तथाकार्यक्रमलाई कार्यान्वयन सक्ने मानवीय श्रोत नरहेको ।
४६			३.१.६	के स्थानीय सरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था छ ?	०-१	०.५	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था रहेको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था भएपनि जनशक्ति नखटाइएको ।	स्थानीयसरकारमा मानव संसाधन विकास केन्द्र वा शाखा वा इकाइको व्यवस्था नभएको र सो सम्बन्धी जनशक्ति नहेको ।
४७			३.१.७	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय ल क्षत लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन कार्यक्रम रहे नरहेको र कार्यान्वयन भए नभएको । (संचालन ता लम कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय ल क्षत लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा सञ्चालन हुने गरेको ।	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय ल क्षत लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा हुने गरेपनि सबैले अवसर नपाएको ।	महिला र वन्चितिकरणमा परेको समुदाय ल क्षत लोक सेवा आयोग पूर्व तयारी कक्षा हुने नगरेको कार्यक्रम समेत नरहेको ।

४८				३.१.८	महिला विकासकाला ग भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदा धकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी छ ? सोको ला ग अ भमुखीकरणगरिएकोछ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विकासकाला ग भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदा धकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको ।	महिला विकासकाला ग भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदा धकारीहरू वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी दिने कार्यक्रम रहेपनि सञ्चालन नभएको ।	महिला विकासकाला ग भएका बेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवदताहरूका बारेमा स्थानीयसरकारका पदा धकारी वा कर्मचारीहरूलाई जानकारी नभएको र यस्तो जानकारी दि कुनै कार्यक्रम नरहेको ।
४९	अनौपचारिक मूल्य, मान्यता र कुसंस्कार	४	३.२.१	महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट वनियोजन गरीकार्यक्रम समथैमा सम्पन्न गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू र सो अनुसारको बजेट वनियोजन गरीकार्यक्रम समथैमा सम्पन्न हुने गरेको ।	महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू रहेपनि सो अनुसारको बजेट वनियोजन तथा कार्यक्रम सञ्चालन नभएको ।	महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू नरहे यसकाला ग बजेट समेत वनियोजन हुने नगरेको ।	
५०	विरुद्ध जनचेतना		३.२.२	लैङ्गिकहिंसारहित गाऊ नगरपालिका घोषणा गरेको छ ? (घोषणा गरेको मति) र महिला हिंसा वरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाएको छ ? (घटेका घटना संख्या र लइएका निर्णय)	०-१	०	लैङ्गिकहिंसारहित गाऊ नगरपालिका घोषणा भएको र महिला हिंसा वरुद्ध सून्य सहिष्णुता अपनाइएको ।	लैङ्गिकहिंसारहित गाऊ नगरपालिका घोषणा भएपनि महिला हिंसाका घटना उल्लेख्य रुपमा नघटेको ।	लैङ्गिकहिंसारहित गाऊ नगरपालिका घोषणा पनि नभएको र महिला हिंसाका घ उल्लेख्य संख्यमा रहेको ।	
५१			३.२.३	स्थानीय सरकारले महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्नेगरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति तथा निर्णय पुस्तिका)	०-१	१	स्थानीय सरकारले महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने गरिएको ।	महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू स्थानीय सरकारहरूले संचालन गर्नेगरे पनि प्रभावकारी नभएको ।	स्थानीय सरकारले महिला वरुद्धसवै खाले हिंसा निर्मूल गर्ने कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने नगरेको ।	
५२			३.२.४	के स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका व भन्न कुसंस्कार जस्तै (जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल ववाह, बहु ववाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	१	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेको व भन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल ववाह, बहु ववाह, दाइजो, आदि जस्ता सामाजिक कुरीति हटाउन कार्यक्रमहरू संचालनगर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका व भन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल ववाह, बहु ववाह, दाइजो, आदि मध्ये केहीमात्र सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनगर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले समाजमा रहेका व भन्न कुसंस्कार जस्तै जातिगत छुवाछुत, छाउपडी, बाल ववाह, दाइजो, आदि सामाजिक कुरीति हटाउने कार्यक्रम संचालनहालसम्म नगरेको ।	
५३	कानूनी साक्षरता	४	३.३.१	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचन भएका समेत जनप्रतिनिधहरू र पा लकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संवधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वत व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पा लकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनहरूको बारेमा अ भमुखीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचन भएका समेत जनप्रतिनिधहरू र पा लकामा कार्यरत कर्मचारीलाई नेपालको संवधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वत व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पा लकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अ भमुखीकरण गर्ने गरिएको	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचन भएका समेत केही जनप्रतिनिधहरू तथा पा लकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये केही स मतलाई मात्र नेपालको संवधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वत व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पा लकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अ भमुखीकरण गरिएको ।	स्थानीय तहका महिला तथा समावेशी समूहबाट निर्वाचन भएका समेत केही जनप्रतिनिध तथा पा लकामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये कसैलाई पनि नेपालको संवधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, अन्तर सरकार वत व्यवस्थापन ऐन, कर्मचारी समायोजन ऐन, मुलुकी संहिताहरू, बिषयगत कानूनहरू, पा लकाले जारी गरेका कानूनहरू र अन्य प्रचलित महत्वपूर्ण कानूनको बारेमा अ भमुखीकरण नगरिएको	

६६			४.२.२	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिक स्थलहरूमा बच्चालाई स्तनपानका नि मत् अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको छ । छैन ?	०-१	०.५	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाईस्तनपानका नि मत् अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था र सो को व्यवस्थापन गरिएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाईस्तनपानका नि मत् अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्था गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय तहको कार्यालय, अस्पताल वा स्वास्थ्य चौकी र सम्भव भएका सार्वजनिकस्थलहरूमा बच्चालाईस्तनपानका नि मत् अलग्गै कक्ष र समयको व्यवस्थापन केहीपनि नभएको
६७			४.२.३	परिवार नियोजन, मातृ शशु कल्याण, वस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका छन् ?	०-१	१	परिवार नियोजन, मातृ शशु कल्याण, वस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन गरिएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शशु कल्याण, वस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी केही विशेष कार्यक्रमहरू मात्र संचालन भएका ।	परिवार नियोजन, मातृ शशु कल्याण, वस्तारित खोप, पोषण, जनसंख्या शक्षा र जनस्वास्थ्य सम्बन्धीकार्यक्रम लगायत महिलाहरूको स्वास्थ्य सुधार सम्बन्धी कुनैपनि विशेष कार्यक्रमहरूसंचालन नभएका
६८			४.२.४	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट भए । नभएको ?	०-१	१	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनमा रहेको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम भएपनि बजेट वनियोजन नभएको ।	महिला, गरिब, निमुखा र बञ्चितकरणमा परेका व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य बिमा गर्न सहजीकरण र सहयोगगर्ने कार्यक्रम र बजेट नभएको ।
६९	शक्षा कार्यक्रम	४	४.३.१	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका वद्यालय जाने उमेरका सबै बालबा लकालाई वद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध मलाए । न मलाएको ?	०-१	१	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका वद्यालय जाने उमेरका सबै बालबा लकालाई वद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध मलाएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका वद्यालय जाने उमेरका सबै बालबा लकालाई वद्यालयमा भर्नागराउने नीति भएपनि पर्याप्त प्रयास नभएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका वद्यालय जाने उमेरका सबै बालबा लकालाई वद्यालयमा भर्नागराउने प्रवन्ध न मलाएको
७०			४.३.२	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका आ र्थक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बा लका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायकासबै बालबा लकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शै क्षक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृ त्तकोव्यवस्था गरी निशपक्ष वतरण हुने प्रवन्ध मलाए । न मलाएको ?	०-१	१	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका आ र्थक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बा लका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायकासबै बालबा लकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शै क्षक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृ त्तकोव्यवस्था गरी निशपक्ष वतरण हुने प्रवन्ध मलाएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका आ र्थक अवस्था कमजोर भएका केही परिवारका बा लका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायकाकेही बालबा लकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शै क्षक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृ त्तकोव्यवस्था गरी निशपक्ष वतरण हुने प्रवन्ध मलाएको ।	स्थानीय तहलेआफ्नो पा लका भन्नाका आ र्थक अवस्था कमजोर भएका परिवारका बा लका तथा वञ्चितकरणमा परेका समुदायकाकुनै बालबा लकालाई दिवा खाजा, निशुल्क पाठ्यपुस्तक र शै क्षक सामाग्री तथा पोसाक उपलब्ध गराउन छात्रवृ त्तकोव्यवस्था गरी निशपक्ष वतरण हुने प्रवन्ध न मलाएको

७१			४.३.३	अ श क्षत महिलाहरूको ला ग शक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू संचालन भए । नभएका ? (जस्तै: अ भभावक शक्षा, प्रौढ तथा कशोरी कक्षाहरू, साथी शक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि) (कार्यक्रम संख्या र पटक तथा सहभागी संख्या)	०-१	०.५	अ श क्षत महिलाहरूको ला ग शक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अ भभावक शक्षा, प्रौढ तथा कशोरी कक्षाहरू, साथी शक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा, आदि संचालन भएका ।	अ श क्षत महिलाहरूको ला ग शक्षा सम्बन्धी विशेष कार्यक्रमहरू अ भभावक शक्षा, प्रौढ तथा कशोरी कक्षाहरू, साथी शक्षा, कार्यमूलक प्रौढ शक्षा, बच्चादेखि बच्चा कक्षा आदि कुनैपनि संचालन नभएको ।
७२			४.३.४	वद्यालयमा छात्र र छात्राको ला ग छुट्टा छुट्टै शौचालय, कशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	१	वद्यालयमा छात्र र छात्राको ला ग छुट्टा छुट्टै शौचालय, कशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शक्षा तथा सहजीकरण कार्यक्रम संचालन हुने गरेको ।	केही वद्यालयमा छात्र र छात्राको ला ग छुट्टा छुट्टै शौचालय, कशोरी छात्राको लागी प्याड र यौन शक्षा तथा सहजीकरण सम्बन्धी स मत कार्यक्रम संचालन हुने गरेको ।
७३	खानेपानी तथा सरस फाइ	४	४.४.१	गाउँपालिका । नगरपालिकामा सफा पठने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका ला ग अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भए । नभएको ?	०-१	१	गाउँपालिका । नगरपालिकामा सफा पठने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका ला ग अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध भएको ।	गाउँपालिका । नगरपालिकामा सफा पठने पानी, सफासँग हात धुने व्यवस्था, महिला र पुरुषका ला ग अलगगै शौचालयको व्यवस्था, र स्यानीटाइजरको उपयोग गर्ने प्रवन्ध नभएको ।
७४			४.४.२	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागीतामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पा लका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागीतामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पा लका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको ।	स्थानीय तहको आयोजना तथा स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभागीतामा वडा वडामा खुला दिसामुखत पा लका, घरघरमा शौचालय, डाँडा र गौँडामा पोखरी, टोल सफाइ अभियान जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन भएको ।
७५			४.४.३	कुहिन र नकुहिन घरायसी फोहोर छुट्टयाउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा वसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागीता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	०.५	कुहिन र नकुहिन घरायसी फोहोर छुट्टयाउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा वसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागीता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरेको ।	कुहिन र नकुहिन घरायसी फोहोर छुट्टयाउने व्यवस्था, फोहोर संकलन तथा वसर्जन, घरघरमा भान्साको फोहोर र पानीबाट करेसा बाली तथा गमला र फुलबारी जस्ता कार्यक्रममा महिला र पुरुषको समान सहभागीता हुनुपर्ने जस्ता चेतना अभिवृद्धि कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।

७६				४.४.४	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका ला ग स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभा गतामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जी वकरण र रिचार्जिड कार्यक्रम सञ्चालन हुने गरे । नगरेको ?	०-१	१	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका ला ग स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभा गतामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जी वकरण र रिचार्जिड कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न हुने कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका ला ग स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभा गतामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जी वकरण र रिचार्जिड कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्यक्रम रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	महिलाहरू बढीमात्रामा संलग्न कार्यमा सफापानीको सहज व्यवस्थाका ला ग स्थानीय महिलाहरूको सक्रिय सहभा गतामा आकासेपानी संकलन र भण्डारण, परंपरागत इनार र कुवाको पुनर्जी वकरण र रिचार्जिड कार्यक्रम सञ्चालन हुने नगरेको ।
७७	स्वरोज गार तथा आय आर्जन र बजार व्यवस्था पन	४		४.५.१	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने र बा र्षक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको छ । छैन ?	०-१	१	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको र बा र्षक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयन गरिएको ।	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक केही कार्यक्रमहरू राख्ने गरिएको तर र बा र्षक बजेटमा समावेश गरी कार्यान्वयननभएको।	स्थानीय सरकारकोयोजना तर्जुमा गर्दा बेरोजगार तथा गरीबीको नक्साङ्कनको समेत आधार लईमहिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई प्रत्यक्ष लाभ हुने स्वरोजगारमूलक, आयमूलक र सीपमूलक कुनै कार्यक्रम राख्ने नगरिएको ।
७८				४.५.२	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदे शक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता वकासको ला ग कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरे । नगरेको ? (कार्यकम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदे शक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता वकासको ला ग कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ।	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदे शक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता वकासको ला ग कार्यक्रमहरू तय गरेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	स्थानीय सरकारलेस्वरोजगार तथा बैदे शक रोजगारीमा जाने महिला तथा बञ्चितिकरणमा परेको समुदायकोक्षमता वकासको ल कार्यक्रमहरू तय नगरेको र कु त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयन नभएको ।
७९				४.५.३	ग्रामीण महिलाप्रा व धकहरू (पशु सेवा, कृ ष, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्रा व धक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरे । नगरेको ? (मनोनयन, नियुक्ति वा गठन र ता लमसम्बन्धी सुचकाँक)	०-१	१	ग्रामीण महिलाप्रा व धकहरू (पशु सेवा, कृ ष, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्रा व धक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने गरेको ।	ग्रामीण महिलाप्रा व धकहरू (पशु सेवा, कृ ष, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्रा व धक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नीति रहेको तर कार्यान्वयन नभएको ।	ग्रामीण महिलाप्रा व धकहरू (पशु सेवा, कृ ष, स्वास्थ्य र पूर्वाधार सम्बन्धी प्रा व धक) रसामाजिक परिचालक तयार गर्ने नगरेको ।
८०				४.५.४	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पा लकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भए । नभएको ?	०-१	०	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पा लकाको कार्यक्रम कार्यान्वयन भएको ।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पा लकाको कार्यक्रम भएको तर कार्यान्वयन नभएको ।	गरिब तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायको पहुँच र क्रयशक्ति अनुरूप सुपथमूल्य सहकारी पसलहरूको व्यवस्थापनमा पा लकाको कार्यक्रम नभएको ।

८१	सुशासन तथा उत्तरदायित्व २०	सुशासन	४	५.१.१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपा लका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अ धकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको वा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ?	०-१	१	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपा लका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरी सोही कानून बमोजिम सम्बन्धित अ धकारीबाट निर्णय गरी कामकाज गर्ने गरेको ।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा कार्यपा लका तथा सभाबाट नीति, कानून जारी गरेपनि सम्बन्धित अ धकारीबाट तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।	स्थानीय तहले स्थानीय सेवा प्रवाह, विकास निर्माण र स्थानीय शासनका विषयमा तदर्थ निर्णय गरी कामकाज हुने गरेको ।
८२				५.१.२	स्थानीय तहले व धको शासन, व्यापक जनसहभा गता, भ्रष्टाचार बिरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रा धकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याए । नल्याएको ?	०-१	१	स्थानीय तहले व धको शासन, व्यापक जनसहभा गता, भ्रष्टाचार बिरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रा धकार जस्ता नीति कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	स्थानीय तहले व धको शासन, व्यापक जनसहभा गता, भ्रष्टाचार बिरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रा धकार जस्ता केही नीतिमात्र कार्यान्वयनमा ल्याएको ।	स्थानीय तहले व धको शासन, व्यापक जनसहभा गता, भ्रष्टाचार बिरुद्ध शून्य सहनशीलता, सेवा प्रवाहमा निश्पक्षता र महिला तथा वञ्चितिकरणमा परेको समुदायलाई अग्रा धकार जस्ता कुनै नीति कार्यान्वयनमा नल्याएको ।
८३				५.१.३	महिला विकासकाला ग भएका वेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको छ ? (कार्यक्रम संख्या र उपस्थिति)	०-१	०.५	महिला विकासकाला ग भएका वेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय गरी कार्यान्वयन गर्ने गरेको ।	महिला विकासकाला ग भएका वेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताहरूका क्षेत्रमा कार्यक्रमतय भएपनि कार्यान्वयन नभएको ।	महिला विकासकाला ग भएका वेइजिङ्ग घोषणा पत्रका वाहवटा प्रतिवद्धताका क्षेत्रमा कुनै कार्यक्रमतय नभएको तथा कुनै कार्यान्वयन नभएको ।
८४				५.१.४	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अ धकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम वनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गरेको छ ?	०-१	१	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अ धकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम वनियोजन गरी कार्यक्रमहरू समयैमा सम्पन्न गर्ने गरेको ।	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अ धकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्न कार्यक्रमहरूमा रकम वनियोजन भएपनि कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन नभएको।	संयुक्तराष्ट्रसङ्घीय बाल अ धकार महासन्धी, १९८९ मा गरिएको प्रतिबद्धता कार्यान्वयनगर्नकुनै कार्यक्रममा रकम वनियोजन नभएको र हालसम्म कुनै काम नभएको ।
८५		उत्तरदायित्व रजवाफदेहिता	४	५.२.१	स्थानीयसरकारले निय मत रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, निय मत पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरे । नगरेको ?	०-१	१	स्थानीयसरकारले निय मत रुपमा कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, निय मत पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले आकल झुकल केही कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, निय मत पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण गर्ने गरेको ।	स्थानीयसरकारले कुनै कार्यक्रमको सार्वजनिक परीक्षण, सामाजिक परीक्षण, सार्वजनिक सुनुवाई, निय मत पत्रकार भेटघाट र सूचनाको सार्वजनिकीकरण ग नगरेको ।

(ग) फोटोहरु:

